

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ
ПОЛІТИЧНОЇ НАУКИ”
(для магістрів)**

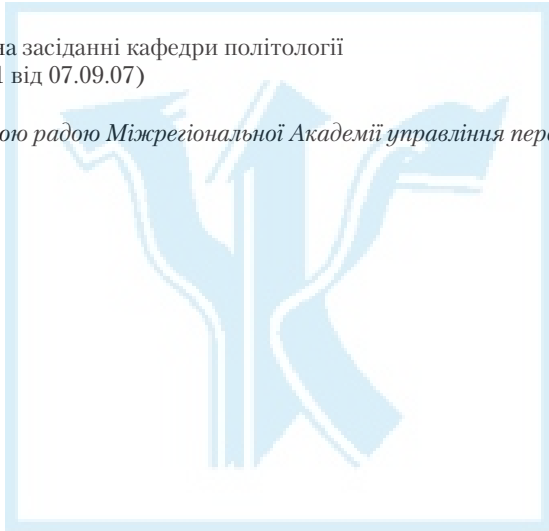
МАУП

Київ 2008

Підготовлено доцентом кафедри політології *І. І. Климковою*

Затверджено на засіданні кафедри політології
(протокол № 1 від 07.09.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Климкова І. І. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Актуальні проблеми сучасної політичної науки” (для магістрів). — К.: МАУП, 2008. — 26 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, тематичний план дисципліни “Актуальні проблеми сучасної політичної науки”, методичні вказівки до самостійного вивчення дисципліни, теми рефератів, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2008

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Методичні рекомендації до самостійного опрацювання курсу “Актуальні проблеми сучасної політичної науки” відображають основний спектр проблематики сучасної політичної науки. Це, зокрема, предмет, метод політології, понятійно-категоріальний апарат сучасної політичної науки; еволюція політики як суспільного явища, історія політичної думки; проблеми функціонування політичного життя, утвердження громадянського суспільства і демократії, правової та соціально орієнтованої держави; функціонування політичної системи та її інститутів; питання політичної свідомості і культури; проблеми світового політичного процесу і міжнародних політичних відносин; напрями і способи політичного прогнозування. Самостійне опрацювання обов'язкового та додаткового матеріалу з дисципліни “Актуальні проблеми політичної науки” має на меті вироблення у студентів-магістрів уміння швидкої орієнтації у великому обсязі наукової літератури, що охоплює весь спектр проблем сучасної політології, вміння визначити пріоритетні аспекти опрацювання складних, значних за обсягом тем, вироблення системи логічно завершених базових політичних знань, адекватних їм умінь і навичок суспільної, громадсько-політичної та державної діяльності.

У результаті опанування методики самостійного опрацювання матеріалів з курсу “Актуальні проблеми сучасної політичної науки” студенти-магістри повинні вільно володіти об'єктом і методами політичної науки, а також уміти оперувати і її науковим апаратом; уміти орієнтуватися в основних вітчизняних і зарубіжних політологічних школах, концепціях і напрямках, знати і вміти давати характеристики і оцінки вченням про політику; вміти аналізувати й досліджувати уявлення про сутність політичного життя, політичних відносин і процесів, про суб'єкт і об'єкт політики, конституційні права і обов'язки людини і громадянина, місце і значення політичних систем і режимів у житті держави і громадянського суспільства; вміти виокремлювати теоретичні, духовні, прикладні та інструментальні компоненти політичного знання.

Самостійна робота над навчальним та додатковим матеріалом — це індивідуальна робота на семінарах, конференціях, виконання практичних завдань та контрольних робіт, підготовка реферативної інформації. Здійснюється відповідно до навчальних планів, навчальної і робочої програм з курсу.

Метою самостійної роботи студентів є:

- забезпечення фундаментальної загальноосвітньої та практичної підготовки студентів;
- засвоєння методів самостійного вивчення навчального матеріалу, навичок пошуку глибших знань;
- підвищення ефективності навчального процесу завдяки організації позааудиторного навчання відповідно до особистих здібностей кожного студента;
- оволодіння студентами культурою розумової праці, вмінням орієнтуватися у потоці наукової інформації, розвитку незалежності мислення, формування власної точки зору на питання, що вивчаються.

Ефективність самоосвіти, яка є одним з основних методів навчання студентів, визначається постійністю, послідовністю і наполегливістю в роботі з навчальним матеріалом, здійсненням самоконтролю, систематичністю занять, умінням поєднати практичні навички з теорією.

Самостійна робота студентів денної форми навчання починається після вступної лекції, на якій викладач ознайомлює з основними рекомендаціями щодо методики самостійного опанування курсом "Актуальні проблеми сучасної політичної науки".

Основними формами самостійної роботи є:

- робота з підручниками та посібниками;
- робота з науковою літературою;
- самостійне вивчення окремих тем і питань до семінарських та практичних занять на основі навчальної, монографічної літератури, документів, матеріалів, періодичних видань;
- підготовка реферату;
- підготовка до аудиторної контрольної роботи;
- підготовка до консультації з викладачем;
- підготовка до заліку та екзамену.

Робота з навчальними посібниками та додатковими літературними джерелами

Починаючи самостійне опрацювання основного або додаткового матеріалу з певної теми модулю студент має одночасно опрацювати з 2–3 джерела.

У списку рекомендованої літератури з кожної теми визначено підручники, монографії, збірники конференцій, періодичні джерела, які

є рекомендованими для обов'язкового та додаткового (поглибленого) опанування матеріалу курсу.

Перш ніж розпочинати вивчення монографії чи статті, потрібно ознайомитися з відповідним розділом рекомендованого на першій лекції викладачем обов'язкового підручника та лекційним матеріалом, для того щоб осягнути пріоритетні напрями проблем, що вивчаються. Працюючи з монографією, найбільш цікаві факти, судження й висновки доцільно законспектувати з обов'язковим посиланням на автора, назву, розділ і сторінку джерела. Матеріал наукової статті можна проанонсувати, виділивши основний аспект дослідження проблеми, який у цей період опрацьовує студент або визначивши зв'язки з рекомендованими посібниками.

Якщо у науковій літературі міститься незрозуміла дефініція, обов'язково треба звернутися до відповідних словників чи довідників.

Форми контролю самостійної роботи

Основними формами поточного контролю самостійної роботи є відповіді на семінарських та практичних заняттях, виконання контрольних робіт та підготовка рефератів.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН *дисципліни*

“АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ПОЛІТИЧНОЇ НАУКИ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми	Лекції	Семінарські, практичні заняття	Самостійна робота
1	2	3	4	5
1	Змістовий модуль I. Актуальні проблеми політології як науки і навчальної дисципліни Проблема предмета, методу сучасної політичної науки як наукова проблема	2		

1	2	3	4	5
	Змістовий модуль II. Громадянське суспільство і політичне життя	4		
2	Проблема громадянського суспільства як проблема сучасної політичної науки	4		
3	Проблема демократії і демократизації політичного життя як актуальна проблема сучасної політичної науки	4	2	
	Змістовий модуль III. Політична влада і політична система суспільства			
4	Проблема політичної влади в сучасній політичній науці	4		
5	Проблеми сучасних політичних систем як актуальні проблеми політичної науки	4	2	
	Змістовий модуль IV. Політична свідомість, культура та ідеологія			
6	Проблема політичної свідомості і політичної культури як наукова проблема	4		
	Змістовий модуль V. Політичні трансформації та міжнародні відносини			
7	Проблема політичної модернізації, трансформації політичного життя як наукова проблема	4		
8	Актуальні проблеми глобального світу XXI ст., його трансформації і безпеки розвитку політичних, економічних і соціальних систем	2		
9	Актуальні проблеми міжнародних відносин у контексті світових політичних процесів	2		
	Змістовий модуль VI. Прикладна політологія та політична праксеологія			
10	Актуальні проблеми прикладної політології та політичної праксеології	6		
Разом годин: 108				

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ
дисципліни
“АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ПОЛІТИЧНОЇ НАУКИ”**

**Змістовий модуль I. Актуальні проблеми політології як науки
і навчальної дисципліни**

**Тема 1. Проблема предмета, методу сучасної політичної
науки як наукова проблема**

При самостійному опрацюванні цієї теми студент повинен опанувати ключові аспекти політики як соціального явища. Це, насамперед предмет і метод політології, багатовимірність системи методів політологічного пізнання, методика конкретних політологічних досліджень, міжпредметні зв'язки політології з іншими галузями суспільного знання. Потрібно усвідомити, що політологія — це інтегративна наука, яка тісно пов'язана з такими суміжними галузями політичного знання, як політична соціологія, політична філософія, політична психологія, політична історія, політична географія, політична антропологія, політична семантика та ін.

Особливу увагу треба приділити вивченню законів, принципів та категорій політичної науки. Тут у нагоді стануть основні теоретичні джерела, рекомендовані до вивчення цієї теми, а також політологічні та філософські енциклопедичні словники.

З основних теоретичних джерел студент має виокремити і вивчити дефініції суб'єктів і об'єктів політики, визначити соціальну структуру суспільства. Вивчити основні функції політики: визначення цілей суспільного розвитку, збереження стабільності соціуму, розподіл ресурсів, управління і регулювання суспільних процесів, соціалізація особи.

Теми рефератів

1. Підвищення ролі і значущості науки про політику на сучасному етапі світового соціального розвитку.
2. Політична наука як інтегративна наука. Предмет і метод політичної науки. Взаємозв'язок політичної науки з філософією, політичною психологією, соціологією та іншими науками.
3. Синергетична модель дослідження політики.

4. Формування і розвиток національної школи політології в сучасній Україні
5. Утвердження політології як навчальної вузівської дисципліни.
6. Розвиток фундаментальних досліджень (філософія та соціологія політики, етнополітологія, конфліктологія, прикладна політологія та ін.).

Запитання і завдання для самоконтролю

1. Назвіть і поясніть відмінності дефініцій “політика” і “політологія”.
2. Суб’єкти та об’єкти політичної науки.
3. Що вивчає політологія?
4. Які методи політологічних досліджень ви знаєте?
5. Визначте місце політології у системі сучасного знання.
6. Назвіть основні категорії політичної науки.

Література [1; 2; 4; 6; 11; 14; 17; 23; 28; 30; 31; 37]

Змістовий модуль II. Громадянське суспільство і політичне життя

Тема 2. Проблема громадянського суспільства як проблема сучасної політичної науки

Тема 3. Проблема демократії і демократизації політичного життя як актуальна проблема сучасної політичної науки

Для опанування першої теми студент має вивчити та осмислити дефініцію поняття громадянського суспільства, його сутність, структуру, фактори становлення та розвитку. Ознайомитися із сучасними літературами трактуваннями громадянського суспільства. Осмислити ці трактування і визначити громадянське суспільство як матеріальну та соціальну основу демократичної, правової, соціальної держави.

Знати принципи організації життя громадянського суспільства, а також вміти пояснити взаємозв’язок громадянського суспільства, демократії, політичного плюралізму та правового статусу особи. У підготовці до цього питання у нагоді стане Конституція України та основні рекомендовані підручники із загальної теорії політики.

Готуючись до осмислення та розуміння демократії та демократичних цінностей і розглядання їх як одних з найважливіших проблем

сучасної політичної науки потрібно визначити сутнісні риси демократії як процесу, способу організації і функціонування суспільно-політичного життя та форми здійснення влади. Багатоаспектність демократії як соціально-політичного і правового явища (народовладдя; ідея і світоглядно орієнтація різних соціальних груп; принцип, метод і режим функціонування відповідних соціально-політичних систем; форма держави; спосіб організації діяльності громадських організацій; єдність прав і обов'язків громадян).

Вивчити Основні концепції демократії: класичну, ліберальну, соціальну, представницьку, плюралістичну, елітарну, плебісцитарну, та інші, демократичні принципи і процедури підготовки, прийняття і впровадження в життя політичних рішень. Знати форми демократії: безпосередню, представницьку і професійну.

Крім того, уважно вивчити Конституцію України в контексті конституційних гарантій демократії.

Теми рефератів

1. Сучасні уявлення про громадянське суспільство. Проблеми становлення громадянського суспільства в Україні.
2. Закономірності політичного життя суспільства. Проблеми визначення закономірностей у політиці.
3. Конституція України та практичне втілення ідеї демократичної, соціальної, правової держави.
4. Принципи соціальної, правової держави як рух суспільства до політичної свободи.
5. Демократія як гуманістична цінність. Багатоаспектність демократії як соціально-політичного і правового явища.
6. Демократизація — вирішальний чинник оновлення сучасного світу. Економічні, соціальні, політичні й духовні передумови демократизації сучасного життя.
7. Проблеми процесу демократизації в Україні.

Запитання і завдання для самоконтролю

1. Основні концепції громадянського суспільства, розкрийте їх сутність.
2. Розкрийте зв'язок між державою та громадянським суспільством.
3. Які основні принципи організації громадянського суспільства?
4. Що таке демократія? Назвіть основні концепції і поясніть їх сутність.

5. Основні принципи демократії.
6. Поясніть зв'язок між демократією і громадянським суспільством.
7. Які чинники розвитку громадянського суспільства в Україні?
Література [1; 2; 4; 6; 7; 17; 20; 27; 34; 51; 53; 56–60; 62; 63; 70; 77; 88; 89]

Змістовий модуль III. Політична влада і політична система суспільства

Тема 4. Проблема політичної влади в сучасній політичній науці

Тема 5. Проблеми сучасних політичних систем як актуальні проблеми політичної науки

Для ґрунтовного опрацювання першої теми потрібно вивчити і осмислити концептуальні підходи до проблеми політичної влади (Р. Даль, Т. Парсонс, М. Вебер, М. Кроз'є). Студент повинен вміти визначити сутність політичної влади та її головні властивості: верховенство, суверенітет, авторитарність, відповідальність, примусовість; функції влади, співвідношення державної і політичної влади, владні ресурси та їх структуру.

Встановити зв'язок між поняттями “політична влада” і “політична організація”, шляхи їх взаємодії. Особливу увагу слід приділити вивченню проблеми розподілу влад та взаємодії основних гілок влади виконавчої, законодавчої та судової.

При підготовці до самостійного опрацювання проблем сучасних політичних систем студент має визначити місце і роль політичної системи в життєдіяльності суспільства. Розглянути політичну систему суспільства у її взаємодії з економічною, соціальною, правовою та іншими суспільними структурами, політичну систему як фактор стабілізації і розвитку політичного життя, сутність і типи сучасних політичних систем.

Розглянути різновиди і типи держави, функції держави, політичний режим як сукупність засобів і методів здійснення державної влади.

Особливу увагу слід приділити вивченню проблеми реформування політичної системи в сучасній Україні: поступовий перехід до демократії, розвиток політичного плюралізму, визначення ролі і місця держави у політичній системі, що реформується, співвідношення

парламентської і президентської гілок влади, формування соціально-правової держави та становлення громадянського суспільства.

Теми рефератів

1. Політична влада і політична організація. Шляхи їх взаємодії.
2. Аналіз владних відносин у сучасній Україні.
3. Проблема політичної влади в сучасній політичній науці. Влада як явище суспільного життя.
4. Концептуальні підходи до проблеми політичної влади (Р. Даль, Т. Парсонс, М. Вебер).
5. Політична система суспільства: поняття та структура.
6. Проблеми реформування політичної системи сучасної України.
7. Сучасні політичні партії України.
8. Проблеми української державності у сучасній політичній думці.

Заяпитання і завдання для самоконтролю

1. Дайте визначення політичної влади.
2. Поясніть сутність основних владних концепцій.
3. Сутність основних моделей державної політики.
4. Назвіть основні функції влади.
5. Схарактеризуйте владні ресурси.
6. Назвіть типи політичних режимів, коротко викладіть їх ознаки.
7. Різновиди і типи держав.
8. Поясніть сутність розподілу влад.

Література [1; 2; 7; 15–17; 26; 28; 32; 34; 38; 51; 57–59; 61; 65; 69; 71; 73; 80; 83; 87; 88]

Змістовий модуль IV. Політична свідомість, культура та ідеологія

Тема 6. Проблема політичної свідомості і політичної культури як наукова проблема

Готуючись до опрацювання теми “Політична свідомість і політична культура” студент має пам’ятати, що політична свідомість є формою відображення політичного буття зумовлена історичними, національними, соціально-економічними і культурними чинниками розвитку суспільства.

Студент повинен звернути увагу на питання становлення політичної свідомості — від соціалізації особистості до свідомості

соціальної групи і політичної свідомості суспільства. Уміти пояснити сутність суспільної та політичної свідомості. Крім того, розібратись у структурі та підструктурі політичної свідомості (емпірична і теоретична, буденна і наукова, ідеологічна і соціально-психологічна).

Особливу увагу слід приділити вивченню сутності поняття політичної ідеології. У політологічному словнику слід знайти дефініцію цього поняття і детально опрацювати її. Визначити співвідношення політичної ідеології та політичної науки. Рівні політичної ідеології: теоретико-концептуальний, програмно-практичний. У контексті вивчення цієї проблематики слід також розібратись з дефініціями і сутністю понять “національний характер” і “політична ментальність”. У цьому самому контексті визначити специфічні риси національного характеру української нації та її менталітету.

Друга частина теми пов'язана з вивченням поняття політичної культури тісно пов'язана з першою частиною, оскільки особливості національного характеру, менталітету, а також рівень політичної соціалізації та політичної свідомості тісно пов'язані з формуванням політичної культури суспільства. Студент повинен визначити сутність, структуру, типи політичної культури. Слід опрацювати питання культури політичного мислення, її ознаки і вияви, культури функціонування політичних інститутів і способів політичної діяльності, взаємозв'язок політичної, світоглядної, моральної та правової культури, функції політичної культури, механізм формування і виявлення громадської думки.

Особливу увагу слід приділити вивченню історичних особливостей формування політичної культури в Україні, її стан у сучасних умовах, актуальні завдання оновлення і розвитку політичної культури України в контексті реалій її перехідного стану і процесу переоцінки цінностей.

Теми рефератів

1. Політична культура та її роль у модернізаційному процесі в Україні
2. Національна ідея та її вплив на формування політичної системи України.
3. Політична ідеологія: сутність та роль у політиці.
4. Формування політичної культури сучасної студентської молоді.
5. Переоцінка ціннісних орієнтацій політичної культури суспільства в Україні.
6. Дослідження масової свідомості та їх роль у передвиборчій боротьбі.

Запитання і завдання для самоконтролю

1. Поясніть взаємозв'язок понять “політична свідомість” та “політична культура”.
2. Визначте структуру політичної культури суспільства.
3. Назвіть рівні політичної соціалізації особи.
4. Структура політичної свідомості.
5. Що таке політична ідеологія?
6. Ознаки національного характеру і менталітету української нації.
7. Поясніть взаємозв'язок політичної культури та ідеології.

Література [1; 2; 4; 17; 21; 23; 25; 38; 48; 51; 53; 57; 59; 60; 62; 70; 75; 77; 82; 86; 102; 126]

Змістовий модуль V. Політичні трансформації та міжнародні відносини

Тема 7. Проблема політичної модернізації, трансформації політичного життя як наукова проблема

Тема 8. Актуальні проблеми глобального світу XXI ст., його трансформації і безпеки розвитку політичних, економічних і соціальних систем

Тема 9. Актуальні проблеми міжнародних відносин у контексті світових політичних процесів

При підготовці до першої теми студент має розглянути та осмислити сутність основних теорій політичного розвитку (М. Вебер, Т. Парсонс).

Далі необхідно розглянути взаємозв'язок політичного розвитку та політичних змін, головні параметри політичного розвитку: вироблення оптимальної стратегії щодо прийняття політичних рішень; вдосконалення законодавчої бази; селекція правлячих і опозиційних еліт за ознакою компетентності і дієздатності.

Особливу увагу при вивченні цієї теми слід приділити поетапному характеру політичної модернізації. Звернути увагу на питання політичної корекції моделей та програм соціального розвитку; зміст і основні характеристики політичної модернізації: раціоналізацію влади, диференціацію політичної структури, масову політичну участь населення, вдосконалення нормативної й ціннісної систем.

Розглянути питання суперечності політичної модернізації: дилема економічної ефективності і соціальної справедливості.

У розгляді проблеми політичних трансформацій як проблеми дослідження сучасної політичної науки треба осмислити сутність транзитології як напряму дослідження проведення демократичних перетворень у центрально- та східно-європейських державах.

Друга тема “Глобалізація як історичне явище і феномен” потребує від студента вивчення сучасних концепцій та парадигм глобалістики і глобалізації політичного, економічного та соціального розвитку, їх еволюція. Слід звернутися до опрацювання матеріалів щодо теоретичних та методологічних проблем сучасної глобалістики, тенденцій глобалізму і альтернативи локалізму в сучасній світовій економіці та процесах розвитку. Розглянути проблему світового розвитку і проблеми нової глобальної людини.

Системно вивчити характер і сутність сучасних глобальних трансформацій. Основні питання для опрацювання: глобальні і регіональні зміни міжнародних відносин, сучасні концепції міжнародної безпеки, глобальні трансформації і міжнародна економічна безпека. Інтеграція економічних і екологічних концепцій у стратегії глобального розвитку, глобальні трансформації та еволюції концепцій державності нації – держави.

Особливу увагу приділити опрацюванню проблеми “перехідної цивілізації” в Україні. Партнерство України з НАТО та Європейським Союзом, перспективи вступу до провідних організацій Північно-атлантичного співтовариства. Визначити місце України в системі монополярного та мультиполярного світу, проблеми та шляхи інтеграції України в європейське та світове співтовариство.

При підготовці до третьої теми слід звернути увагу на опрацювання наступних питань: міжнародні відносини і зовнішньополітична роль держави у їх формуванні. Зв'язок внутрішньої та зовнішньої політики держави, типи, види, стани міжнародних відносин, сучасні тенденції у розвитку міжнародних відносин та світового політичного процесу, основні світові глобальні проблеми та шляхи їх розв'язання, структура міжнародних урядових і неурядових організацій, визначення основних принципів міжнародного права, основні проблеми процесу модернізації в Україні та умови їх подолання

Особливу увагу приділити вивченню виникнення і розвитку теорії модернізації. Обов'язково знати етапи розвитку теорії модернізації, основні концепції модернізації (С. Ліпсет, Г. Алмонд, С. Верба, С. Хантінгтон, У. Мур).

Теми рефератів

1. Глобальні трансформації і міжнародна економічна та політична безпека.
2. Теоретичні та методологічні проблеми сучасної глобалістики.
3. Характер і сутність сучасних глобальних трансформацій.
4. Характеристика парадигми сучасної глобалістики, в межах якої працюють відповідні наукові школи й організовані наукові колективи.
5. Гуманізація суспільства та її основні характеристики.
6. Глобальні моделі взаємин держав.
7. Концепція інформаційного суспільства Джона Нейсбіта.

Запитання і завдання для самоконтролю

1. Що може слугувати основою для порівняльного аналізу світових цивілізацій?
2. У чому полягає теоретико-пізнавальна й управлінська спрямованість політичного прогнозування?
3. Проаналізуйте ступінь впливу процесів глобалізації на культурний і духовний клімат нашої епохи.
4. Детермінуйте співвідношення між глобалізацією та науково-технічним прогресом.
5. Дайте смислове наповнення поняття “глобалізація” щодо засобів масової інформації.
6. Назвіть основні проблеми модернізації в Україні та умови їх розв’язання.
7. Що таке процес децентралізації та його значення для майбутнього світового розвитку?

Література [11; 12; 37; 43; 54; 56; 60; 61; 69; 70; 78; 80; 82; 99; 109; 111; 115; 122; 129; 134; 141; 149; 152]

Змістовий модуль VI. Прикладна політологія та політична праксеологія

Тема 10. Актуальні проблеми прикладної політології та політичної праксеології

Готуючись до самостійного опрацювання проблем прикладної політичної науки студентові насамперед потрібно вивчити базові категорії та поняття і ознайомитись у політологічних словниках з їх дефініціями. Вивчивши та засвоївши ці поняття і категорії слід пе-

рейти до вивчення основних проблем, які вивчає прикладна політична наука:

1. Завдання PR діяльності у політичній сфері. Політичний товар та його позиціонування. Чотири рівні позиціонування. Циклічна природа розв'язання проблем у PR. Підвищення іміджу PR-об'єкта. Антиреклама. Відмежування від конкурентів. Контрреклама. Стратегія і тактика PR-діяльності у виборчому процесі.

2. Політичний маркетинг як засіб дослідження політичного ринку. Сутність та основні функції політичного маркетингу. Виборча інженерія, політичне рекламування як основні види політичного маркетингу. Сегментація політичного ринку. Політична еліта в системі політичного маркетингу. Банк політичних лідерів. Менеджмент виборчої кампанії. Основні етапи і напрями проведення виборчої кампанії. Розробка стратегії і тактики виборчої кампанії. Виборчі технології. Класифікація виборчих технологій. Організація виборчого процесу.

3. Сутність, специфіка, роль засобів масової інформації. Класифікація ЗМІ. Функції ЗМІ у суспільстві. Моніторинг ЗМІ, його сутність. Характеристика системи вітчизняних ЗМІ. Конструювання новин: загальні правила та механізми реалізації. Прес-конференції та брифінги: мета, типи, інформаційні приводи. Презентація: призначення, типи, інформаційні приводи, особливості проведення. Підготовка та проведення PR-інтерв'ю. Типи інтерв'ю, їх мета і завдання. Мас-медіа і громадська думка. Проблема політичного маніпулювання. Етапи реалізації технології політичної маніпуляції. Проблема верифікації інформаційних повідомлень. Засоби розкриття маніпулятивного впливу.

4. Іміджеологія як засіб оптимізації політичної діяльності. Політична реклама та PR. Рекламна кампанія, її призначення, етапи, тривалість, рекламний бюджет. Прогноз ефективності рекламної кампанії. Основні аспекти іміджу політичного діяча. Засоби корекції вербального іміджу політичного лідера. Техніка відповідей на складні запитання. Кінетична мова та засоби корекції кінетичного іміджу.

Теми рефератів

1. Проблеми застосування інструментів публік рилейшнз у передвиборчих кампаніях.
2. Формування іміджу супротивника як чинник дієвості боротьби за політичну владу.
3. Проблема політичного маніпулювання та засоби розкриття маніпулятивного впливу.

4. Організація і проведення передвиборної рекламної кампанії.
5. Розробка і реалізація передвиборчих стратегій.
6. Роль засобів масової комунікації у передвиборчих кампаніях.
7. Інформатизація проведення передвиборчих кампаній.
8. Інститут виборів у політичній системі суспільства.

Запитання і завдання для самоконтролю

1. Назвіть основні проблеми, які вивчає прикладна політологія.
2. Дайте визначення політичного маркетингу, назвіть його різновиди та функції.
3. Викладіть розгорнуту структуру організації виборчої кампанії.
4. Назвіть та схарактеризуйте етапи виборчого процесу.
5. Коротко схарактеризуйте основні інструменти політичних паблік рилейшнз.
6. Що таке політична реклама? Назвіть її види і поясніть відмінності від ПР-технологій.
7. Назвіть функції ЗМІ в суспільстві.
8. Що таке політичний менеджмент? Назвіть його різновиди.

Література [3; 8–10; 13; 19; 22; 24; 42; 43; 46; 56; 59; 64; 68; 91–96; 101; 104; 106; 114; 144; 146–148; 150; 161; 166]

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Автономов А. С. Правовая антология политики. К построению системы категорий. — М., 1999.
2. *Актуальные* проблемы современной зарубежной политической науки. — М., 1990–1991. — Вып. I–IV.
3. *Алешина И. В.* Паблік рилейшнз для менеджеров и маркетеров. — М., 1997.
4. *Алмонд Г., Верба С.* Гражданская культура и стабильность демократии // Полис. — 1992. — № 4.
5. *Арендт Х.* Традиции и современность: к истории политических идей // Гос. и право. — 1991. — № 3.
6. *Арон Р.* Демократия и тоталитаризм. — М., 1993.
7. *Бабкін В. Д., Селиванов В. Н.* Народ и власть. — К., 1998.
8. *Батра Р.* Рекламный менеджмент. — М., 1999.
9. *Борисов Б. Л.* Реклама и паблік рилейшнз. Алхимия власти: Курс — введение в сумму технологий. — М., 1998.

10. *Бебик В. М.* Менеджмент виборчої кампанії: ресурси, технології, маркетинг. — К.: МАУП, 2001.
11. *Белорус О. Г. и др.* Глобальные трансформации и стратегии развития. — К., 2000.
12. *Бестужев-Лада И. В.* Поискное прогнозирование. — М., 1984.
13. *Блэк С.* Паблик рилейшнз. Что это такое? — М., 1990.
14. *Борисов В. К.* Теории политических систем. — М., 1991.
15. *Браун М.* Посібник з аналізу державної політики. — К., 2000.
16. *Бутенко А. П., Миронов А. В.* Сравнительная политология. — М., 1998.
17. *Василенко И. А.* Современные политические доктрины. Проблемные лекции для всех студентов. — М., 1992.
18. *Вебер М.* Протестантская этика и дух капитализма. Политика как призвание и профессия: Избр. произв. — М., 1990.
19. *Викентьев И. Л.* Приемы рекламы и public relations: 215 примеров, 130 учебных задач и 15 практических приложений. — 2 изд. — Киев: ТРИЗ-ШАНС, 1997. — Ч. 1.
20. *Головаха Е. И., Бекешкина И. С., Небоженко В. С.* Демократизация общества и развитие личности: от тоталитаризма к демократии. — К., 1992.
21. *Головатий М. Ф.* Політична психологія. — К.: МАУП, 2001.
22. *Головатий М. Ф.* Мистецтво політичної діяльності. — К.: МАУП, 2002.
23. *Головатий М. Ф.* Соціологія політики. — К.: МАУП, 2003.
24. *Головатий М. Ф.* Політичний менеджмент. — К., МАУП. — 2005.
25. *Дахин В.* Политическая культура и власть // Свободная мысль. — 1996. — № 1.
26. *Д'Эстен Жискара.* Власть и жизнь. — М., 1990.
27. *Даль Р. А.* Введение в теорию демократии. — М., 1992.
28. *Дергачев А. А.* Основы политической теории. — М., 1998.
29. *Дергачев А. А.* Геополитика. — К., 2000.
30. *Дегтярев А. А.* Предмет и структура политической науки // Вестник МГУ. — 1996. — № 4 (Сер.: Полит. науки.)
31. *Емелі Д., Вайнінг Е.* Аналіз політики: концепції і практика. — К., 1998.
32. *Желев Ж.* Фашизм: тоталитарное государство. — М., 1991.
33. *Історія політології /* За ред. І. А. Кирилюка — К., 2002.
34. *Ильин М. В.* Слова и смысл. Опыт описания ключевых политических понятий. — М., 1997.
35. *Інтернаціоналізація вироблення політики.* — К., 2001.

36. *Кант И.* Критика чистого разума. — М., 1994.
37. *Капустин Б. Г.* Современность как предмет политической теории. — М., 1998.
38. *Категориальные* структуры познания и практики. — М., 1986.
39. *Коган М. С.* Философия ценности. — М., 1997.
40. *Кола Д.* Политическая социология. — М., 2001.
41. *Литвиненко О. В.* Спеціальні інформаційні операції. — К., 1999.
42. *Палеха Ю. І.* Іміджологія: Навч. посіб. — К., 2005.
43. *Кара-Мурза С. Г.* Манипуляция сознанием. — М., 2000.
44. *Ковлер А. И.* Исторические формы демократии. — М., 1990.
45. *Концептуальні* засади реформування політичної системи в Україні. — К.: Укр. Акад. держ. управл. при Президентові України, 2001.
46. *Королько В. Г.* Основы публик рилейшнз: Учебник для студ. вузов. — М.: Рефл-бук; Киев: Ваклер, 2000.
47. *Лукашевич А. М.* Глобалістика. — Л., 2000.
48. *Макеев С., Надточій А.* Політична соціалізація в пострадянській Україні // Політ. думка. — 1997. — № 9.
49. *Матвиенко В. Я.* Социологический анализ в политике. — К., 1995.
50. *Методика* преподавания политологии в высшей школе // Вопросы общественных наук: Межведомств. науч. сб. — К., 1992. — Вып. 91.
51. *Михальченко Н. И.* Украинское общество: трансформация, модернизация или лимитроф Европы? — К., 2001.
52. *Пойченко А. М.* Політика: теорія і технологія діяльності. — К., 1994.
53. *Панарин А. С.* Философия политики. — М., 1994.
54. *Панарин А. С.* Испытания глобализмом. — М., 2002.
55. *Петров Ю. А.* Теория познания. — М., 1998.
56. *Політологія: Підручник /* За ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. — К.: Вид. центр “Академія”.
57. *Політологія* у схемах, таблицях, визначеннях / За ред. В. М. Пічі. — К., 2001.
58. *Політичні* структури і процеси в сучасній Україні. Порівняльний аналіз / Відп. ред. Ф. М. Рудич. — К., 1995.
59. *Політологічний* енциклопедичний словник: Навч. посіб. для студ. виш. — К., 2004.
60. *Полохало В., Бистрицький Є. та ін.* Політологія посткомунізму. — К., 1995.

61. *Політологія*: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / За ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. — К., 2001.
62. *Поппер К. Р.* Відкрите суспільство та його вороги: У 2 т. — К., 1994. — Т. 1–2.
63. *Пережудов С.* Гражданское общество как политический феномен // Свободная мысль. — 1992. — № 9.
64. *Почепцов Г.* Теорія комунікації. — К. 1996.
65. *Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку.* — К., 1995.
66. *Пуанкаре А.* О науке. — М., 1990.
67. *Рассел Б.* Власть. — К., 1996.
68. *Роль і місце засобів масової інформації у виборчому процесі: Зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. / Ред. кол.: М. М. Рябець, О. В. Нельга та ін.* — К., 2000.
69. *Рудич Ф. М.* “Чи багато влади потрібно владі?": Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. — К., 1998.
70. *Рудич Ф. М.* Політологія: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. — К., 2004.
71. *Рябов С. Г.* Державна влада: проблеми авторитету і легітимності. — К., 1996.
72. *Рябов С. Г.* Політологічна теорія держави. — К., 1996.
73. *Саламатин В. С.* Политические режимы: к методологии понятий. — М., 1995.
74. *Ставнійчук М. І.* Законодавство про вибори народних депутатів України: актуальні проблеми теорії і практики. — К., 2002.
75. *Степин В. С.* Теоретическое знание. — М., 2000.
76. *Технологии политической власти.* — К., 1994.
77. *Степаненко В.* Проблеми формування громадянського суспільства в Україні: інститути, практики, цінності // Українське суспільство: десять років незалежності / За ред. В. Ворони. — К., 2001.
78. *Тейнби А.* Цивілізація перед судом історії. — М., 1995.
79. *Токвіль Ал.* О демократии в Америке. — М., 1994.
80. *Тоффлер О.* Проблемы власти на пороге XXI века // Свободная мысль. — 1992. — № 2.
81. *Українська політологія: витоки та еволюція: Навч. посіб. / За ред. Ф. М. Кирилюка.* — К., 1995.
82. *Хантингтон С.* Столкновение цивилизаций // Полит. исслед. — 1994. — № 1.

83. *Хабермас Ю.* Вовлечение другого. Очерки политической теории. — СПб., 2001.
84. *Хорошилов О.* Українська політична нація: сценарій конституювання // Політ. менеджмент. — № 5. — 2004.
85. *Хекер Е.* Що є політична теорія // Політологічні читання. — 1993. — № 1.
86. *Храмов В. О.* Политология как феномен политической культуры. — Минск, 1992.
87. *Цыганов А. П.* Современные политические режимы: структура, типология, динамика. — М., 1995.
88. *Четверний В. А.* Демократическое конституционное государство: введение в теорию. — М., 1993.
89. *Шумпетер Й.* Капіталізм, соціалізм і демократія. — К., 1995.
90. *Якушик В. М.* Государство переходного типа (вопросы теории). — К., 1991.
91. *Лисовский С. Ф.* Политическая реклама. — М.: ИВЦ “Маркетинг”, 2000.
92. *Лисовский С. Ф., Евстафьев В. А.* Избирательные технологии: История, теория, практика: Учеб. пособие для кандидатов и избирателей. — М., 2000.
93. *Максимов А. А.* “Чистые” и “грязные” технологии выборов. — М., 1999.
94. *Музыкант В. Л.* Теория и практика современной рекламы: Учеб. пособие для вузов. — М., 1998.
95. *Почепцов Г.* Паблик рилейшнз для профессионалов. — М., 1999.
96. *Почепцов Г.* Имиджмейкер. — К., 1995.
97. *Пуфлер Е.* Партийна система незалежної України. — Особливості формування, тенденції подальшої трансформації // Нова політика. — 1997. — № 1.
98. *Рассел Б.* Власть: новый социальный анализ. — К., 1996.
99. *Рудич Ф. М.* Україна в сучасному геополітичному просторі: теоретичний і прикладний аспекти: Монографія. — К., 2002.
100. *Тойнби А.* Постигание истории. — М., 1991.

Додаткова

101. *Анохина Н. В., Брандес М. Э.* Роль СМИ в избирательном процессе // Выборы в посткоммунистических обществах. — М., 2000.

102. *Баталов Э. Я.* Политическая культура современного американского общества. — М., 1991.
103. *Бебик В. М., Головатий М. Ф., Ребкало В. А.* Політична культура сучасної молоді. — К., 1996.
104. *Білоус А.* Виборче законодавство та партійна система України в порівнянні з деякими країнами ЄС та Східної Європи // *Нова політика.* — 1999. — № 1.
105. *Вебер М.* Политика как призвание и профессия: Избр. произв. — М.
106. *Вибори і референдуми в Україні: проблеми теорії і практики /* За ред М. М. Рябця, Я. В. Давидович, О. М. Довгош. — К., 2001.
107. *Гаєць В. М.* Державність України: на шляху до громадянського суспільства // *Віче.* — 1995. — № 5.
108. *Гальчинский А. С.* Помаранчева революція і нова влада. — К., 2005.
109. *Глобалізація і безпека розвитку: Монографія /* О. Г. Білорус, Д. Г. Лук'яненко та ін. — К., 2001.
110. *Глобальні трансформації і стратегії розвитку /* За ред. О. Г. Білоруса. — К., 1998.
111. *Давид Р.* Основные правовые системы современности. — М., 1998.
112. *Даль Р.* Введение в экономическую демократию. Введение в американскую политику. — М., 1991.
113. *Дмитриев Ю. А., Златопольский А. А.* Гражданин и власть. — М., 1994.
114. *Егорова-Гантман Е., Плешаков К.* Политическая реклама. — М., 1999.
115. *Зінько С.* Іслам у сучасній світовій політиці. — Л., 2005.
116. *Ильин В. В.* О природе политики // *Вестник МГУ.* — 1995. — № 2 (Сер: Полит. науки).
117. *Ильин А. Н., Коваль В. И.* Две стороны одной медали: гражданское общество и государство // *Полит. исслед.* — 1992. — № 1, 2.
118. *Канетти Э.* Масса и власть. — М., 1997.
119. *Кельман М.* Десять засад демократії // *Право України.* — 1996. — № 8.
120. *Краснов Б. И.* Политология как наука и учебная дисциплина // *Соц.-полит. журн.* — 1995. — № 1.
121. *Краснов Б. И.* Теория власти и властных отношений // *Соц.-полит. журн.* — 1994. — № 3.

122. *Краснов Б. И.* Политическое прогнозирование // Соц.-полит. журн. — 1994. — № 11–12.
123. *Котигоренко В.* Етнічні протиріччя і конфлікти в сучасній Україні: політологічний аспект. — К., 2004.
124. *Кочетков А. П.* О формировании гражданского общества // Соц.-полит. науки. — 1992. — № 1.
125. *Лобер В.* Демократия: от зарождения идеи до современности. — М., 1991.
126. *Мамут Л. С.* Етаatism и анархизм как типы политического сознания. — М., 1989.
127. *Миرونенко О. М.* Світоч української державності. — К., 1995.
128. *Михальченко Н. И., Андрущенко В. П., Л. Д. Кравчук.* Украина 1991–1995 рр. — К., 1996.
129. *Михальченко Н. И., Банг Х. Х.* Взаємодія політики і економіки в умовах прискороної трансформації суспільств як предмет соціально-філософського дослідження. — К., 1999.
130. *Тихонцов В. Б.* Взаимоотношения ведущих государств мира с позиций “нового мирового порядка” // Соц.-полит. науки. — 1991. — № 11.
131. *Рибкало В.* До нової парадигми політичної культури // Політологічний вісн. — К., 1993.
132. *Сарторі Джовані.* Порівняльна конституційна інженерія. — К., 2001.
133. *Сравнительное конституционное право.* — М., 1996.
134. *Україна* в сучасному геополітичному просторі: теоретичний і прикладний аспекти. — К., 2002.
135. *Халипов В. Ф.* Власть: основы кратологии. — М., 1996.
136. *Хто є хто в Україні.* — К., 2000.
137. *Щедрова Г. П.* Громадянське суспільство, правова держава і політична свідомість громадян. — К., 1994.
138. *Этин Л. М.* Разделение властей. Опыт современных государств. — М., 1995.
139. *Юдин Ю. А.* Политические партии и права в современном государстве. — М., 1998.
140. *Томенко М.* Олігархічні групи як суб'єкти політичного процесу: методологічні аспекти // Універсум. — 2000. — № 11–12.
141. *Абдеев Р. Ф.* Философия информационной цивилизации. — М., 1994.

142. *Аз А.* “Порівняльна революція” і перехід до демократії у Центральній та Південній Європі // Політологічні читання. — 1992. — № 3.
143. *Анохина Н. В.* Возможности прогнозирования результатов выборов на посткоммунистическом пространстве / Выборы в посткоммунистических обществах. — М., 2000.
144. *Антипов К. В., Баженов Ю. К.* Паблик рилейшнз для коммерсантов: Учеб.-практ. пособие. — М., 2000.
145. *Ардан Ф.* Франция: государственная система: Пер. с франц. — М., 1994.
146. *Арнольд Н.* Тринадцатый нож в спину российской рекламе и public relations. — М., 1997.
147. *Бабанин В. П.* Тайны великих пирамид. — СПб., 2000. — Сер.: Мир культуры, истории и философии.
148. *Бибик В. М., Сидоренко О. І.* Засоби масової інформації посткомуністичної України. — К., 1996.
149. *Білорус О. Г.* Кому загрожують міжнародні зарубіжні стратегії // Віче. — 1999. — № 3.
150. *Блажнов Е. А.* Паблик рилейшнз: Приглашение в мир цивилизованных рыночных общественных отношений: Учеб. пособие для деловых людей. — М., 1994.
151. *Власть.* Очерки современной политической философии Запада. — М., 1989.
152. *Горбатенко В. П.* Політична модернізація і місце самоврядування // Правова держава: Щорічник наукових праць. — К., 1996. — Вип. 7.
153. *Дай Т., Зиглер Х.* Демократия для элиты. — М., 1991.
154. *Дашутін Г., Михальченко М.* Український експеримент на терезах гуманізму. — К., 2001.
155. *Дубов И., Пантелеев С.* Восприятие личности политического лидера // Психол. журн. — 1992. — № 6. — Т. 13.
156. *Зеленько Галина.* “Навздогінна модернізація”: досвід Польщі і України. — К., 2003.
157. *Кремень В. Г., Ткаченко В. М.* Україна: шлях до себе. Проблеми суспільної трансформації. — К., 1998.
158. *Михальченко М., Дашутін Г.* Пошук нових методологічних і гуманістичних орієнтирів у соціальному пізнанні і практиці // Відродження. — 2002.

159. *Національні меншини України у ХХ столітті: політико-правовий аспект* / Кер. авт. кол. І. Курас. — К., 2000.
160. *Ніколаєва М. І.* Трансформація політичної системи України: Інституціональний аспект // Політологічний вісн.: Зб. наук. праць. — К., 2000. — Вип. 6.
161. *Панасюк А. Ю.* Вам нужен имиджмейкер? Или о том, как создать свой имидж. — М., 1998.
162. *Пахомов Ю. Н., Крымский С. Б., Павленко Ю. В.* Пути и перепутья современной цивилизации. — К., 1998.
163. *Политология* вчера и сегодня: Тематический сб. — М., 1990. — Вып. 1, 2, 3.
164. *Попов Н.* Индустрия образов. Идеологические функции средств массовой информации в США. — М., 1986.
165. *Попович М. В.* Національна культура і культура націй. — К., 1994.
166. *PR* у державних організаціях / За заг. ред. В. М. Бебика, С. В. Куніцина. — Київ; Симферополь, 2002.
167. *Рябика В. Л.* Генезис и эволюция социал-демократии. — Одесса, 2004.
168. *Такер Р.* Политическая культура и лидерство в Советской России. От Ленина до Горбачева // США: экономика, политика, идеология. — 1990. — № 1–6.
169. *Тарасов Е. Н.* Государство как институт политической системы // Соц.-полит. журн. — 1994. — № 1–2.
170. *Томенко М.* Українська перспектива: Історико-політологічні підстави сучасної державної стратегії. — К., 1995.
171. *Федотова В.* Теорії соціальної модернізації та євразійство // Політ. думка. — 1995.
172. *Чешков М.* Взгляд на глобализацию через призму глобалистики // МЭиМО. — 2001. — № 2.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Тематичний план дисципліни “Актуальні проблеми сучасної політичної науки”	5
Методичні вказівки до самостійного вивчення дисципліни “Актуальні проблеми сучасної політичної науки”	7
Список літератури	17

Відповідальний за випуск	<i>А. Д. Вегеренко</i>
Редактор	<i>Т. М. Коліна</i>
Комп'ютерне верстання	<i>О. А. Залужна</i>

МАУП

Зам. № ВКЦ-3601

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)

03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП